

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/80/2022
Identifikačné číslo spisu:	6617212251
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6617212251.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. A., 2/ G. A., 3/ I. A., 4/ T. A., 5/ C. V., 6/ C. G., 7/ I. A., 8/ S. Y., 9/ C. A., 10/ I. V. (B.), 11/ I. V., 12/ C. A., 13/ S. A., žalobcovia 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 7/, 8/, 9/, 10/, 11/, 12/, 13/ zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17 335 345 a žalobcovia 1/, 4/, 6/ zastúpení LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 36 038 351, proti žalovaným 1/ S. N., narodenému Z., K., 2/ I. G., narodenému Z., K., zastúpeným JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom, Zvolen, Námestie SNP 41, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 13C/24/2017, o dovolaní žalobcov 1/ - 13/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2020 sp. zn. 16Co/120/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2020 sp. zn. 16Co/120/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 11. apríla 2019 č. k. 13C/24/2017-463 určil, že vlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území J. zapísané na: Liste vlastníctva číslo XXX EKN parcelné číslo 251 zastavané plochy a nádvoria o výmere 472 m², pod B. 3 je: M. A. v podiele 2/24-iny; Liste vlastníctva číslo XXX EKN parcelné číslo 918/1 trvalý trávny porast o výmere 170471 m², pod B. 64 je: M. A. v podiele 1/1600-ina č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2133 orná pôda o výmere 5107 m², EKN parcelné číslo 2251 orná pôda o výmere 1530 m², EKN parcelné číslo 2418 orná pôda o výmere 5177 m², EKN parcelné číslo 2527 orná pôda o výmere 4917 m², EKN parcelné číslo 3232 trvalý trávny porast o výmere 4113 m², EKN parcelné číslo 3581 orná pôda o výmere 761 m², EKN parcelné číslo 5488 trvalý trávny porast o výmere 1541 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 4/60-iny č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 3378 orná pôda o výmere 3889 m², EKN parcelné číslo 4637 trvalý trávny porast o výmere 1133 m², EKN parcelné číslo 4649 trvalý trávny porast o výmere 72 m², pod B. 3 je: G. A. v podiele 2/30-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 3513 orná pôda o výmere 4588 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 6/90-in č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 5352 trvalý trávny porast o výmere 1270 m², pod B. 4 je: M. A. v

podiele 2/30-iny č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 585 orná pôda o výmere 637 m², EKN parcelné číslo 606 orná pôda o výmere 3225 m², EKN parcelné číslo 755 orná pôda o výmere 2048 m², EKN parcelné číslo 988 trvalý trávny porast o výmere 439 m², EKN parcelné číslo 1002 orná pôda o výmere 2335 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 4/60-iny č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 321 trvalý trávny porast o výmere 1368 m², EKN parcelné číslo 465/1 trvalý trávny porast o výmere 1071 m², EKN parcelné číslo 486 trvalý trávny porast o výmere 1503 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 6/90-ín č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 628 orná pôda o výmere 4104 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 8/120-ín č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 347 orná pôda o výmere 2941 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 8/90-ín č. d. 1828/15; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 519/1 orná pôda o výmere 177 m², EKN parcelné číslo 519/2 orná pôda o výmere 886 m², pod B. 5 je: M. A. v podiele 4/60-iny č. d. XXXX/XXXX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 232/1 zastavané plochy a nádvoria o výmere 12 m², EKN parcelné číslo 232/2 zastavané plochy a nádvoria o výmere 3 m², pod B. 3 je: M. A. v podiele 2/16-iny č. d. XXXX/XXXX.; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2009/2 trvalý trávny porast o výmere 1376 m², pod B. 3 je: M. A. v podiele 2/40-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2116/3 trvalý trávny porast o výmere 3337 m², pod B. 1 je: M. A. v podiele 4/588-iny; v katastrálnom území K. zapísané na: Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2009 trvalý trávny porast o výmere 14099 m², pod B. 3 je: M. A. v podiele 2/40-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2095 trvalý trávny porast o výmere 12157 m², pod B. 2 je: M. A. v podiele 2/10-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2116/1 trvalý trávny porast o výmere 396982 m², pod B. 1 je: M. A. v podiele 4/588-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2126 orná pôda o výmere 1122 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 5/150-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2151 záhrada o výmere 5568 m², EKN parcelné číslo 2189 orná pôda o výmere 3510 m², EKN parcelné číslo 2190 orná pôda o výmere 7985 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 5/150-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2171 trvalý trávny porast o výmere 8423 m², pod B. 2 je: M. A. v podiele 21/72-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2173 trvalý trávny porast o výmere 7143 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 5/200-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2191 orná pôda o výmere 3575 m², EKN parcelné číslo 2249 lesný pozemok o výmere 1993 m², pod B. 6 je: M. A. v podiele 6/42-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2192 orná pôda o výmere 6270 m², EKN parcelné číslo 2244 orná pôda o výmere 1888 m², EKN parcelné číslo 2245 orná pôda o výmere 1888 m², EKN parcelné číslo 2251 lesný pozemok o výmere 1442 m², EKN parcelné číslo 2257/2 orná pôda o výmere 2050 m², pod B. 6 je: M. A. v podiele 6/42-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2211 orná pôda o výmere 8144 m², pod B. 9 je: M. A. v podiele 4/56-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2230 trvalý trávny porast o výmere 9302 m², pod B. 14 je: M. A. v podiele 48/9408-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 465/2 trvalý trávny porast o výmere 267 m², pod B. 4 je: M. A. v podiele 6/90-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2232 trvalý trávny porast o výmere 23945 m², pod B. 10 je: M. A. v podiele 48/9408-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2246 lesný pozemok o výmere 7039 m², pod B. 7 je: M. A. v podiele 6/84-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2250 lesný pozemok o výmere 1874 m², EKN parcelné číslo 2253 orná pôda o výmere 2320 m², EKN parcelné číslo 2255 orná pôda o výmere 644 m², pod B. 7 je: M. A. v podiele 6/84-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2258 orná pôda o výmere 4644 m², EKN parcelné číslo 2259/1 orná pôda o výmere 2399 m², pod B. 6 je: M. A. v podiele 6/84-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 1199 orná pôda o výmere 5992 m², pod B. 3 je: C. V. v podiele 27/108-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2342 trvalý trávny porast o výmere 2136 m², pod B. 2 je: C. V. v podiele 1/2-ica; Liste vlastníctva číslo 2433 EKN parcelné číslo 2348 orná pôda o výmere 5783 m², pod B. 1 je: C. V. v podiele 1/1-ina; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2344 lesný pozemok o výmere 5755 m², EKN parcelné číslo 2345 lesný pozemok o výmere 5783 m², pod B. 1 je: C. G. v podiele 1/2-ica; v katastrálnom území J. zapísané na: Liste vlastníctva číslo XXX EKN parcelné číslo 4628/1 trvalý trávny porast o výmere 9954 m², pod B. 1 je: I. A. v podiele 1/2-ica č. d. XXXX/XX; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 4630/1 trvalý trávny porast o výmere 1676 m², pod B. 1 je: I. A. v podiele 3/36-iny č. d. XXXX/XX, pod B. 2 je: S. Y., rod. A. (manžel I.) v podiele 3/36-iny, pod B. 3 je: I. A. v podiele 3/36-iny č. d. XXXX/XX, pod B. 4 je: C. A., rod. A. (manžel I.) v podiele 9/36-ín; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 328/3

ovocný sad o výmere 2040 m², pod B. 1 je: I. V. (B.) K. v podiele 1/2-ica, pod B. 2 je: I. V., rod. C. v podiele 1/2-ica; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 4635 trvalý trávny porast o výmere 2119 m², pod B. 1 je: G. A. v podiele 2/15-iny č. d. XXXX/XXXX, pod B. 2 je: C. A. v podiele 2/15-iny č. d. XXXX/XXXX, pod B. 3 je: S. A. v podiele 2/15-iny č. d. XXXX/XXXX; v katastrálnom území K. zapísané na: Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2094 trvalý trávny porast o výmere 5143 m², pod B. 2 je: C. A. v podiele 2/10-iny; Liste vlastníctva číslo 2273 EKN parcelné číslo 2095 trvalý trávny porast o výmere 12157 m², pod B. 4 je: C. A. v podiele 2/10-iny; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2126 orná pôda o výmere 1122 m², pod B. 7 je: C. A. v podiele 5/150-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2151 záhrada o výmere 5568 m², EKN parcelné číslo 2189 orná pôda o výmere 3510 m², EKN parcelné číslo 2190 orná pôda o výmere 7985 m², pod B. 7 je: C. A. v podiele 5/150-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2173 trvalý trávny porast o výmere 7143 m², pod B. 7 je: C. A. v podiele 5/200-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2622 trvalý trávny porast o výmere 267 m², pod B. 2 je: C. A. v podiele 6/90-in č. l. 1828/15 (I. výrok).

Súd prvej inštancie konanie v časti o určenie, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území K. zapísané na: Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2120 lesný pozemok o výmere 5575 m², na: S. N., rodený N. v podiele 20/200-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2126 orná pôda o výmere 1122 m², na: S. N., rodený N. v podiele 30/150-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2128 orná pôda o výmere 6913 m², na: S. N., rodený N. v podiele 1/1-ina; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2151 záhrada o výmere 5568 m², EKN parcelné číslo 2189 orná pôda o výmere 3510 m², EKN parcelné číslo 2190 orná pôda o výmere 7985 m², na: S. N., rodený N. v podiele 30/150-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2173 trvalý trávny porast o výmere 7143 m², na: S. N., rodený N. v podiele 30/200-in; Liste vlastníctva číslo XXXX EKN parcelné číslo 2291 ostatné plochy o výmere 7143 m², na: S. N., rodený N. v podiele 30/200-in, sú vo vlastníctve T. A., rodenej I., zastavil (II. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že náhrada trov konania sa stranám sporu nepriznáva (III. výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia 1/ - 13/ sa žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1, § 39 OZ zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

1.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že konanie zastavil uznesením z 28. marca 2018 č. k. 13C/24/2017-306, ktoré bolo zrušené Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) z 10. októbra 2018 č. k. 16Co/180/2018-363 a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom.

1.4. K otázke naliehavého právneho záujmu uviedol, že žalobcovia 1/ - 13/ tvrdili a aj z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zo strany žalovaného 1/ došlo k zápisu jeho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností vydržaním. Vo vzťahu k viacerým nehnuteľnostiam pôvodne vo vlastníctve žalobcov 1/ - 13/, ktorí boli na príslušných listoch vlastníctva ako podieloví spoluvlastníci zapísaní, osvedčením o vydržaní formou notárskej zápisnice stratili vlastnícke právo.

1.4.1. Súd prvej inštancie považoval určovaciu žalobu za jediný legálny a možný spôsob pre dosiahnutie zmeny zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, a teda mal za to, že určovacia žaloba v tomto prípade je dôvodná voči žalovaným 1/, 2/.

1.5. Medzi stranami sporu nebola spornou existencia notárskej zápisnice, v zmysle ktorej žalovaný 1/ vyhlásil skutočnosť, ktoré by mali nasvedčovať vzniku jeho vlastníckeho práva vydržaním. Dôkazné bremeno na preukázaní skutočností nadobudnutia vlastníckeho práva originálnym spôsobom pri naplnení pojmových znakov a dôvodov vydržania zaťažovalo žalovaného 1/.

1.5.1. Podľa názoru súdu prvej inštancie zo strany žalovaného 1/ neboli produkované žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali jeho dobromyseľnosť, začiatok plynutia lehoty vydržania a najmä momentu a skutočnosti, od ktorého sa vo vzťahu k nehnuteľnostiam stal dobromyseľným držiteľom, t. j. osobou, ktorá objektívne mohla sa domnievať, že takáto vec jej patrí.

1.5.2. Žalovaný 1/ síce poukázal na to, že nehnuteľnosti boli vo vlastníctve jeho právnych predchodcov, avšak žiadnu dedičskú líniu a dôvody, pre ktoré by práve on mal byť ako právny nástupca týchto osôb dobromyseľných v nadobudnutí vlastníckeho práva vydržaním, nepreukázal.

1.5.3. Naopak, tvrdenia o držbe, ako aj dobe vydržania boli vyvrátené jeho výpoveďou v trestnom konaní, v ktorej sám uznal, že predmetné nehnuteľnosti nedržel. Zo strany žalovaného 1/ teda nebolo preukázané, že by splnil podmienky vydržania tak, ako to zákon požaduje, t. j. dobromyseľnú, ničím nerušenú držbu, jej titul, dobu, kedy sa jeho držba mala začať a od akej skutočnosti sa odvíja, ako ani dobu, po ktorú mala oprávnená držba trvať.

1.6. Súd prvej inštancie konštatoval, že časť nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi predávajúcim (žalovaným 1/) a kupujúcim (žalovaným 2/) nadobudol žalovaný 2/, pričom vklad vlastníckeho práva na základe tejto zmluvy mu bol aj povolený.

1.6.1. V posudzovanej veci nebola spochybnená žiadnou zo strán sporu dobromyseľnosť žalovaného 2/ pri nadobúdaní nehnuteľností. Nebolo preukázané, že by žalovaný 2/ vedel o spôsobe nadobudnutia nehnuteľností žalovaným 1/. Nespornou skutočnosťou boli jeho tvrdenia o tom, že konal dobromyseľne, v dôvere vo vyhlásenie žalovaného 1/, že je vlastníkom nehnuteľností a takto na základe kúpnej zmluvy vlastnícke právo aj nadobudol. Spornou otázkou zostalo to, či žalovaný 1/ ako nevlastník nehnuteľností mohol previesť na žalovaného 2/ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ku ktorým sám vlastnícke právo nemal.

1.7. Podľa názoru súdu prvej inštancie pôvodných vlastníkov, ktorí sú neznámi a nezistení v konaní, nie je možné považovať za vlastníkov, ktorí by boli nedbalí, o svoje vlastnícke právo sa nezaujímali, nakoľko všeobecne známou skutočnosťou je, že títo vlastníci ako neznámi sú zastúpení Slovenským pozemkovým fondom (ďalej aj „SPF“), resp. LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik (ďalej aj „LESY SR, š. p.“), od ktorých nie je možné požadovať, aby pri niekoľkých tisícoch takto zastupovaných vlastníkoch individuálne v každej veci pravidelne skúmali existenciu vlastníckeho práva a jeho prípadnú zmenu.

1.7.1. Žalovaný 1/ nehnuteľnosti nadobudol na základe tvrdení o vydržaní obsiahnutých v osvedčení o vydržaní formou notárskej zápisnice, ktoré sa v konaní ukázali ako nepravdivé, keď sám dobromyseľnosť a vydržaciu lehotu spochybnil s poukazom na výpoveď v trestnom konaní.

1.7.2. Vzhľadom na spôsob, akým pôvodní vlastníci vlastnícke právo stratili, preto nemôže byť dobromyseľnosť žalovaného 2/, ktorému by bolo možné vytýkať určitú neaktivitu pri zisťovaní okolností nadobudnutia nehnuteľností zo strany žalovaného 1/ (ktorá by však zásadný vplyv na nadobudnutie nehnuteľností aj tak nemala), nadradená vlastníckemu právu žalobcov 1/ - 13/.

1.7.3. Na základe neplatného právneho úkonu, absolútne neplatnej kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi nevlastníkom nehnuteľností (žalovaným 1/) a ich dobromyseľným nadobúdateľom, žalovaný 2/ vlastnícke právo nadobudnúť nemohol.

1.8. Z hľadiska identifikácie žalobcov 1/ - 13/ a následného oprávnenia konať v ich mene zástupcami Slovenského pozemkového fondu, resp. LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik, mal súd prvej inštancie za to, že dôkazné bremeno zaťažovalo stranu žalovanú preukázaním skutočností, že predmetné osoby nie sú neznáme, resp. existujú ich právni nástupcovia. Predloženie úmrtného listu, resp. predloženie dedičského rozhodnutia samo osebe neznamena identifikáciu tejto osoby a jej stotožnenie s

osobou uvedenou v pôvodnom PKV, najmä ak sú tieto osoby uvedené len menom a priezviskom, ako je tomu vo vzťahu k žalobcom 1/, 3/ a 5/, u ktorých žalovaní 1/, 2/ oprávnenie na zastupovanie namietali.

1.8.1. Predmetné listiny súd prvej inštancie považoval za nedostatočné na preukázanie, stotožnenie a identifikáciu žalobcov, a preto súd prvej inštancie námietku žalovaných 1/, 2/ o tom, že SPF a LESY SR, š. p. nemajú právo tieto osoby zastupovať, keďže nie sú osobami neznámymi, považoval za nedôvodnú.

1.9. Vo vzťahu k žalobkyni 4/ T. A., rodenej I., táto bola identifikovaná dostatočne, a to menom, priezviskom, rodným menom, je zrejmý jej dátum narodenia aj úmrtia, pričom je zrejmé, že predmetnom dedičstva boli aj parcely č. 2127, č. 2121 a č. 2172 k. ú. K., preto súd prvej inštancie konanie voči žalobkyni 4/ zastavil.

1.10. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd na odvolanie žalobkyne 4/ a žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 11. júna 2020 č. k. 16Co/120/2019-554 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol (I. výrok) s tým, že žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie voči žalobcom 1/ až 13/ v celom rozsahu (II. výrok) a žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ až 13/ v celom rozsahu (III. výrok).

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že k otázke aktívnej legitímácie Slovenského pozemkového fondu a LESOV SR, š. p. sa vyjadril už v uznesení z 10. októbra 2018 č. k. 16Co/180/2018-363, ktorým zrušil uznesenie súdu prvej inštancie z 28. marca 2018 č. k. 13C/24/2017-306 o zastavení konania.

2.2. Slovenský pozemkový fond a LESY SR, š. p. podali žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v mene neznámych (nezistených) vlastníkov nehnuteľností, neoznačených bližšími identifikačnými údajmi, popierajúc správnosť osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným 1/ spísaného v notárskej zápisnici na Notárskom úrade v Lučenci notárkou JUDr. Martou Jurinovou dňa 10. marca 2015 pod sp. zn. N 424/2012, Nz 7963/2015.

2.2.1. V súčasnosti sú ako vlastníci nehnuteľností zapísaní žalovaný 1/ a sčasti žalovaný 2/ na základe kúpnej zmluvy, ktorou časť nehnuteľností odkúpil od žalovaného 1/. Z listín predložených do súdneho spisu je možné zistiť, že žalobcovia 1/ - 13/ boli pôvodne ako neznámi (nezistení) vlastníci zapísaní do katastra nehnuteľností na základe rozhodnutia príslušného orgánu o zápise registra obnovej evidencie pozemkov do katastra nehnuteľností.

2.2.2. V spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam SPF ani LESY SR, š. p. nenakladajú s pozemkami nezistených vlastníkov, iba zastupujú nezistených vlastníkov v súdnom spore, a teda nie sú stranami v spore, iba zákonnými zástupcami strán sporu.

2.2.3. Ak bolo úmyslom zákonodarcu vytvorením inštitútu neznámeho vlastníka spriechodniť proces usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a obnoviť dostatočne hodnoverný spôsob evidencie práv k nehnuteľnostiam a SPF a LESY SR, š. p. pri vykonávaní činností zverených im osobitnými predpismi (zastupovanie nezistených vlastníkov a nakladanie s pozemkami nezistených vlastníkov) majú postupovať vždy v súlade s verejným záujmom, bolo povinnosťou SPF a LESOV SR, š. p. preukázať v konaní, aký verejný záujem sledujú žalobou o určenie vlastníckeho práva k pozemkom v prospech nezistených vlastníkov.

2.2.4. Podanou žalobou sa zákonní zástupcovia nezistených vlastníkov domáhali určenia vlastníckeho práva v prospech osôb, o ktorých nevedno, či vôbec žijú, príp. či majú záujem byť vlastníkom označených nehnuteľností. Výhovením žalobe o určenie vlastníckeho práva by sa dosiahol pravý opak účelu sledovaného zákonom č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“), a to usporiadať

vlastnícké vzťahy k pozemkom.

2.2.5. Je zrejmé, že účelom tejto žaloby je zabrániť, aby žalovaný 1/, príp. aj žalovaný 2/ ostali vlastníckymi nehnuteľnosťami, ktoré podľa názoru zástupcov žalobcov 1/ - 13/ nezískali žalovaní 1/, 2/ zákonom predpísaným spôsobom, avšak súd musí v prípade žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je vždy skúmať, či existuje na takejto žalobe naliehavý právny záujem.

2.2.6. Podľa názoru odvolacieho súdu zástupcovia žalobcov 1/ - 13/ v konaní naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení nepreukázali. Nemôže byť daný naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorým sa sleduje len navrátenie stavu veci do stavu ante quo, ktorý nezodpovedá požiadavkám na zápis vlastníkov do katastra nehnuteľností.

2.3. Pokiaľ súd prvej inštancie určil, že vlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území J., zapísaných na LV č. XXX, EKN parc. č. 251 zastavané plochy a nádvoria o výmere 472 m² pod B.3 je M. A. v podiele 2/24-iny, je takýto výrok rozsudku súdu prvej inštancie nevykonateľný vzhľadom k tomu, že do súdneho spisu boli doložené úmrtné listy M. A., nar. Z., naposledy bytom K., ktorý zomrel Z., ako aj úmrtný list zomrelého M. A., nar. Z., naposledy bytom K., ktorý zomrel Z. a zákonní zástupcovia žalobcov 1/ - 13/ nešpecifikovali, ktorého neznámeho vlastníka (M. A.) v konaní zastupujú.

2.4. Ďalej odvolací súd poukázal na to, že medzi neznámymi vlastníckymi je uvedený žalobca 3/, v prospech ktorého sa určenia vlastníckeho práva nedomáhajú, a teda nie je zrejmé, z akého dôvodu v jeho mene SPF a LESY SR, š. p. v konaní konajú.

2.5. Ďalej zo súdneho spisu vyplynulo, že vo veci po poručiťovi M. A., zomr. Z. sa viedlo dedičské konanie na Štátnom notárstve v Lučenci pod sp. zn. D 742/87 a jeho dedičkou sa stala C. N., nar. Z., v dedičskom konaní po poručiťovi M. A., zomr. Z., ktoré sa viedlo na Štátnom notárstve v Lučenci pod sp. zn. Dnot 53/53 a D 107/53, ako dedičia pripadali do úvahy vdova T. A., rod. I., I. A., nar. Z. a mal. C. A., nar. Z..

2.5.1. V dedičskom konaní po T. A., rod. I., narodené v roku XXXX, zomr. Z. (rozhodnutie Štátneho notárstva v Lučenci sp. zn. D 31/74-6 zo 6. februára 1975) celé dedičstvo po poručiťke prevzala na základe dedičskej dohody dcéra T. I., rod. A.. Za takéhoto stavu, keď je preukázané, že viacerí zo žalobcov 1/ - 13/ ako neznámych vlastníkov už v čase podania žaloby nežili, neexistoval naliehavý právny záujem na určení, že vlastníckymi predmetných nehnuteľností sú pôvodní vlastníci, ktorí už zomreli.

2.5.2. Pokiaľ by aj zástupcovia žalobcov 1/ - 13/ preukázali naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení z hľadiska preukázania verejného záujmu na takomto určení, nepreukázali naliehavý právny záujem na určení vlastníctva už zomrelých vlastníkov. Za takéhoto stavu veci bola namiesto žaloba o určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohých pôvodných neznámych vlastníkoch, prípadne po zidentifikovaní právnych nástupcov poručiťov do ich vlastníctva, príp. do dedičstva po nich, pokiaľ boli v čase podanej žaloby nebohí.

2.5.3. Odvolací súd poukázal na to, že žalobcovia M. A., či už nar. Z. alebo Z., I. A., C. V., T. A., I. A., G. I. a C. I. vlastne ani neboli neznámymi vlastníckymi v konaní, keďže bol zrejmý dátum ich narodenia, posledné bydlisko, aj dátum ich smrti, pričom z dedičských rozhodnutí po nich vyplývala aj tá skutočnosť, kto sú ich právni nástupcovia.

2.5.4. Ak v dedičských rozhodnutiach právni nástupcovia uvedených pôvodných vlastníkov neboli dostatočne identifikovaní, v tom prípade by mohol SPF aj LESY SR, š. p. zastupovať týchto neznámych neidentifikovaných právnych nástupcov pôvodných vlastníkov a v ich mene sa domáhať určenia, že tiektoré nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch.

2.5.5. Z uvedeného dôvodu odvolací súd v celom rozsahu rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu

zamietol.

2.6. O nároku na náhradu trov konania a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP s prihliadnutím na pomer úspechu vo veci. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov konania a nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ až 13/ v celom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ - 13/ (ďalej len „dovolatelia“ alebo „žalobcovia 1/ - 13/“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a z § 421 ods. 1 písm. b), c) CSP.

3.1. V súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP namietali, že na pojednávaní z 11. júna 2020 odvolací súd nepostupoval v súlade s § 378 CSP a neumožnil im uskutočniť právo záverečnej reči, keďže došlo k vyjadreniu prekvapivého predbežného právneho posúdenia veci odvolacím súdom, čo považovali za výrazný zásah do realizácie ich procesných práv.

3.2. Mali za to, že rozsudok odvolacieho súdu je ako celok nepresvedčivý, zmätočný a nepredvídateľný.

3.2.1. Poukázali na protichodné závery odvolacieho súdu k ich postaveniu s poukazom na uznesenie odvolacieho súdu z 10. októbra 2018 sp. zn. 16Co/180/2018, ktorým zrušil uznesenie súdu prvej inštancie z 28. marca 2018 č. k. 13C/24/2017-306 o zastavení konania a vyslovil v ňom záväzný právny názor (v bodoch 17. až 21.), t. j. tzv. nezistený vlastník podľa § 13 zákona č. 180/1995 Z. z. ako subjekt sui generis je nositeľom procesnej subjektivity až do okamihu, kedy postavenie tzv. nezisteného vlastníka stratí v dôsledku jeho presnej identifikácie spôsobom predpokladaným v § 20 ods. 1 zák. č. 180/1995 Z. z. (táto skutočnosť v prejednávacom prípade nenastala).

3.2.2. V rozsudku ale odvolací súd uviedol, že vníma jednotlivých žalobcov ako osoby, ktoré „vlastne ani neboli neznámymi vlastníkmi“ (bod. 17 odôvodnenia). Preto podľa ich názoru mal odvolací súd rozhodnúť o zastavení konania podľa § 161 CSP a nie zamietnuť žalobu.

3.3. Za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1, písm. b), c) CSP považovali posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu, ak ako žalobca vystupuje neznámy/nezistený vlastník. Podľa ich názoru výklad odvolacieho súdu prekračuje rámec ustanovenia § 137 písm. b) CSP a je porušením princípu rovnosti strán zakotvenej v čl. 6 CSP.

3.3.1. Postupom odvolacieho súdu došlo k znevýhodneniu nezistených vlastníkov a došlo k porušeniu čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Znamenalo by to, že neznámy vlastník by nikdy nemohol podať žalobu na ochranu svojich práv voči žalovaným, ktorí nezákonne nadobudli nehnuteľnosti.

3.3.2. Každý vlastník je nositeľom hmotnoprávneho oprávnenia sa domáhať ochrany jeho vlastníckych práv bez rozdielu, či ide o vlastníka známeho alebo vlastníka nezisteného. Aj neznámy vlastník má ústavné zaručené právo spočívajúce v poskytnutí rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom pozemkov.

3.3.3. Odborný komentár CSP (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha, C. H. Beck, 2016, 500 s., 504 s.) uvádza: ... („)Pri určovacích žalobách, ktorých cieľom je dosiahnutie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom sa táto doktrína preventívneho charakteru určovacej žaloby neuplatní vtedy, ak má určovacia žaloba charakter žaloby na vydanie kníhového práva.“) ... („)Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva je daný vždy, ak zo zápisu vo verejnom registri vyplýva, že tvrdené právo patrí žalovanému.“) ... („)Určovacia žaloba môže byť v tomto prípade prostriedkom ochrany porušeného (nielen ohrozeného) práva.“) ...

3.3.4. Mali za to, že ich naliehavý právny záujem je daný a bol v spore aj preukázaný.

3.3.5. Ak podľa odvolacieho súdu bolo povinnosťou zákonných zástupcov preukázať, aký verejný záujem sledujú žalobou o určenie vlastníckeho práva k pozemkom v prospech nezistených vlastníkov, uviedli, že takáto povinnosť vo vzťahu k prejednávanej veci nevyplýva z ustanovenia § 137 písm. b) CSP a nie je zákonná.

3.3.6. Vyhovenie žalobe, ktorá by mala za následok zápis vlastníctva neznámych vlastníkov bez identifikačných údajov na úkor známych vlastníkov (žalovaných), je plne legitímny a nie je v rozpore so zákonom č. 180/1995 Z. z. a nie je v rozpore ani s účelom usporiadania vlastníckych vzťahov (ako to tvrdí odvolací súd v rozsudku) a naliehavý záujem na požadovanom určení je nepochybne daný.

3.3.7. Taktiež je vo verejnom záujme, ak zákonní zástupcovia neznámych vlastníkov sa domáhajú určenia vlastníckeho práva voči osobám, ktoré nenaplnili zákonné predpoklady na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.

3.3.8. Z rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, ktorých žalobcov odvolací súd považuje za presne identifikovaných.

3.3.9. V konaní SPF uviedol, že predložené úmrtne listy boli predložené len u piatich žalobcov, a že tieto listy nie sú spôsobilé na presnú identifikáciu žalobcov z dôvodu, že je všeobecne známa skutočnosť, že často dochádzalo k opakovaniu sa malého množstva mien a priezvisk, ktoré môžu mať rovnaké meno a priezvisko, ale nie sú v žiadnom príbuzenskom pomere alebo sú v príbuzenskom pomere, jedná sa o odlišné osoby (nie je to tá istá).

3.3.10. V kontexte neznámeho vlastníka SPF nemá možnosť identifikovať neznámeho vlastníka, a ak odvolací súd namietal, že nevie, ktorého M. A. SPF zastupuje, nie je to založené na logických základoch, pretože práve na tieto situácie bol zákonom zavedený subjekt nezisteného vlastníka ako subjekt sui generis.

3.3.11. K názoru odvolacieho súdu o tom, že namieste je žalovať, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po neznámom vlastníkovi, uviedli, že takáto možnosť by prichádzala do úvahy až vtedy, keď by bolo v konaní spoľahlivo preukázané, že neznámy vlastník bol jasne a nezameniteľne identifikovaný s osobou.

3.4. Navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu, resp. súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

4. Žalovaní 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolatelia svoju žalobu o určenie vlastníckeho práva založili na nesprávnom právnom postupe, pretože žalobcovia označení ako „M. A., I. A., T. A., rod. I., C. V. a I. A.“ nie je možné označiť za osoby „neznámych, resp. nezistených vlastníkov“, nakoľko podľa úmrtných listov sú osobami zosnulými.

4.1. Nemôže byť akceptovaný tzv. naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zomrelých osôb, a že takéto určenie vlastníckeho práva by bolo vo verejnom záujme.

4.2. Pokiaľ odvolací súd zistí, že niektorá z procesných strán nedisponuje dostatočnou aktívnou vecnou legitímáciou potrebnou na vystupovanie na strane žalobcov, má takto nekvalifikovanú žalobu zamietnuť.

4.3. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedli, že z ustálenej judikatúry dovolacieho súdu vyplýva, že tzv. procesným postupom je len samotný procesný postup súdu v konaní, ale nie samotné rozhodnutie a už vôbec nie jeho odôvodnenie, teda ani žalobcami 1/ - 13/ tvrdená údajná nepreskúmateľnosť a zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu nedostatočného odôvodnenia.

4.4. Podľa ich názoru rozsudok odvolacieho súdu je správny a spravodlivý, dovolanie je neprípustné, a preto ho navrhli odmietnuť, resp. zamietnuť a rozhodnúť o povinnosti žalobcov 1/ - 13/ nahradiť im trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpené podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia namietali neumožnenie im uskutočniť právo záverečnej reči a nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

9. Dovolací súd konštatuje, že dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

12. V zmysle § 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť

možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

13. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 385 ods. 1, 2 CSP na pojednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Ak odvolací súd nariadi pojednávanie, na jeho začiatku podá predseda alebo poverený člen senátu správu o doterajšom priebehu konania. Potom sa vyjadria strany a iné subjekty konania a prednesú svoje návrhy.

15. Podľa § 182 CSP ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené.

16. Zo zápisnice o pojednávaní na odvolacom súde z 11. júna 2020 (č. l. 544-545 spisu) a prehratím zvukového záznamu z pojednávania na odvolacom súde dňa 11. júna 2020 vyplynulo, že pred vyhlásením rozsudku odvolacím súdom nebola daná predsedom senátu odvolacieho súdu možnosť stranám na záver zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

16.1. Civilný sporový poriadok v § 182 CSP stanovuje, že na záver pojednávania môžu strany zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

16.2. Právo strany na záverečnú reč pred vyhlásením dokazovania za skončené je neodňateľným právom strany. Ak súd strane odoprie právo záverečnej reči, odníma mu možnosť konať pred súdom a realizovať tie procesné práva, ktoré mu Civilný sporový poriadok za účelom ochrany jeho práv a oprávnených záujmov priznáva (pozri sp. zn. 2Cdo/6/1998, 3Cdo/310/2006, 1Cdo/158/2010, 3Cdo/47/2012, 5Cdo/213/2022).

17. Z uvedeného vyplýva, že takýmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu na pojednávaní došlo k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá je nielen dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania, ale zároveň je tiež okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

18. V súvislosti s dovolacími námietkami dovolací súd obiter dictum dodáva, že povinnosťou súdu je kedykoľvek počas konania, ak Civilný sporový poriadok neustanovuje inak, prihliadať na to, či sú splnené procesné podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (§ 161 ods. 1 CSP). Procesné podmienky obsahovo vyjadrujú predpoklady, za ktorých súd môže rozhodovať vo veci samej.

18.1. Medzi základné procesné podmienky na strane strany sporu patrí procesná subjektivita definovaná v § 61 CSP, ktorej korelátom v hmotnom práve je právna subjektivita. Procesnú subjektivitu má ten, kto disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti.

18.2. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti svojím narodením (jej nositeľom je aj počaté dieťa, ak sa narodí živé) a stráca ju smrťou (vyhlásením za mŕtveho). Výnimku z konceptu hmotnoprávnej subjektivity predstavuje § 61 časť vety za bodkočiarkou CSP vzťahujúca sa na situácie, keď určitý procesný subjekt neexistuje podľa hmotného práva (nedisponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti), ale disponuje subjektivitou procesnou. „Pôjde o prísne definované výnimky uplatniteľné spravidla v mimosporovom konaní (typickým príkladom je zdravotnícke zariadenie v konaní o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení podľa § 252 a nasl. CMP).“ (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, 2. vydanie. Komentár, Praha, C. H. Beck, 2022, s. 1752).

18.3. Nedostatok procesnej subjektivity v čase začatia konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania, kedy súd postupuje podľa § 62 CSP a konanie zastaví. Nedostatok podmienky konania nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti či úplnosti. Ak nie je zo žaloby zrejmé, kto je označený ako strana sporu, musí súd v prvom rade vykonať kroky k odstráneniu tejto vady a až potom sa zaoberať otázkou existencie procesnej podmienky, a to spôsobilosti byť stranou (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. októbra 2017 sp. zn. 4Cdo/219/2016).

18.4. Povinnosť súdu skúmať splnenie procesnej podmienky konania spočívajúcej v existencii procesnej subjektivity strany (strán) sporu nezanikla ani v prípade, ak je sporovou stranou „neznámy vlastník“.

19. V uznesení z 24. februára 2016 sp. zn. 6Cdo/11/2016 najvyšší súd v konaní o určenie vlastníckeho práva, v ktorom boli niektorí žalovaní tzv. neznámymi vlastníckymi uviedol... („)V záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v súvislosti s opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol o. i. ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu 1. s pozemkami, ktorých vlastníck je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (podľa čl. I § 8 ods. 1 písm. c) zákona 180) a 2. pozemkami, ktorých vlastníck nie je známy (podľa písmena d) rovnakého ustanovenia). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol i legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (tu por. i čl. I § 13 a § 16 ods. 1 písm. b) zákona 180); pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií alebo ak sa nepreukáže inak (čl. I § 16 ods. 1 písm. c) zákona 180) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe (ktorou je práve Slovenský pozemkový fond) oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (čl. I § 16 ods. 2 zákona 180).

Priblížená právna konštrukcia podľa názoru dovolacieho súdu spôsobuje udržateľnosť označenia Slovenského pozemkového fondu za zástupcu presne označeného (a i v žalobe či v inom podaní určenom súdu prinajmenšom menom a priezviskom identifikovaného) evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca definície z ustanovenia čl. I § 8 ods. 1 písm. c) zákona 180, teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existujú (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žijú a u právnických osôb, že vznikli a dosiaľ nezanikli) a znakom ich neznámosti je neznámosť ich adresy alebo sídla (prinášajúca problém komunikácie s takýmito vlastníckmi a aj ich bezproblémového zapojenia do súdnych či iných konaní, týkajúcich sa ich nehnuteľného majetku). Takéto označenie ale naopak nemôže prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí nie sú známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastníck už neexistuje a nie je zrejmé, kto je jeho právnym nástupcom. Každý pokus tvrdiť opak by bol pripustením možnosti vykonania súdneho konania a vydania v ňom i vecného rozhodnutia o predmete sporu aj za cenu neexistencie jednej z podmienok konania, či presnejšie pri zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu a takto tiež popretím jedného zo základov, na ktorých stojí civilný proces. Je totiž všeobecne známou skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež tzv. notoriou (tu por. i § 121 O. s. p.), že mŕtva fyzická osoba, ani už zaniknutá osoba právnická, nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti, s nedostatkom takejto spôsobilosti ide takpovediac ruka v ruku i nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania a ak takáto skutočnosť je tu už v čase začatia konania (na rozdiel od úmrtia fyzickej osoby, či zániku osoby právnickej až v jeho priebehu, za určitých okolností reparačných postupmi podľa § 107 O. s. p.), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto „subjektu“ do súdneho konania nejde napraviť žiadnym spôsobom, ale pri postavení súdu pred takúto procesnú situáciu musí dôjsť (bez ďalšieho) v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania (podľa § 19 a § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p.). Riešením, ako tento problém preklenúť, sa javí len druhové pomenovanie označenia účastníka majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom v takomto prípade, napr. spôsobom „Neznámy (resp. nezistený) vlastníck nehnuteľností ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom ...“ alebo „Neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemkovoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom, ...“).

19.1. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd neaplikoval § 161 ods. 1 CSP a dôsledne neskúmal, či žalobcovia 1/ - 13/ označení v žalobe boli ako fyzické osoby v čase začatia súdneho konania nositeľmi procesnej subjektivity, nakoľko v prípade zistenia neodstrániteľnej prekážky postupu konania je potrebné zastaviť konanie voči osobe, ktorej sa zistený nedostatok týkal a v následnom poskytnutí možnosti žalobcom, aby okruh strán sporu doplnili (pri neznámosti právnych nástupcov).

20. Nad rámec uvedeného dovolací súd vzhľadom na to, že odvolací súd rozhodol o zamietnutí žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, uvádza, že oprávnenie Slovenského pozemkového fondu a LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik zastupovať nezistených vlastníkov, je spojené s ochranou ich ústavou zarúčeného vlastníckeho práva (uznesenie najvyššieho súdu z 27. septembra 2023 sp. zn. 5Cdo/206/2022).

21. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že konanie na odvolacom súde trpí vadou zmätočnosti v intenzite porušujúcej právo na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

22. Dovolací súd potom zrušil (§ 449 ods. 2 CSP) rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Vzhľadom na existenciu tohto dovolacieho dôvodu sa dovolací súd už nezaoberal ďalšou argumentáciou žalobcov 1/ - 13/ namietajúcou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b), c) CSP, pričom postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (pozri sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017, 9Cdo/333/2020).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.